

פרח שהאביקו עטלפים

שלושה שירים

מפולנית: חנה הרציג

יאצק דנל (Jacek Dehnel) הוא משורר, סופר, מתרגם וצייר יליד גדנסק, 1980. מתגורר בוורשה. פרסם כ-15 ספרי פרוזה ו-8 קובצי שירה. יצירותיו תורגמו לשפות רבות. מיצירותיו בפרוזה תורגם לעברית הרומן "ללה" (כתר, 2009). זכה בשני פרסים חשובים והיה מועמד סופי לרבים אחרים. דנל הוא משורר וסופר חריג על רקע הספרות הפולנית העכשווית. כתיבתו מתאפיינת בפנייה למודלים הלקוחים מספרות העבר – בין השאר הוא בודה ביוגרפיות אלטרנטיביות של סופרים ידועים ומנהל דיאלוג עם דמויות ספרותיות (ברונו שולץ, אונורה דה בלזק, תומס ברנהרד). סגנונו השירי הוא מהוקצע, אלגנטי ומתוחכם והוא עושה שימוש בתבניות ריתמיות ארכאיות ובאסתטיקה ניאוקלסיציסטית. שירתו המלוטשת אמנם מהדהדת ל"עולם הישן" (וכך גם דימוי הג'נטלמן ה"דנדי" שדנל מאמץ בסגנון לבוש) אך הוא שובר את הדגמים המסורתיים בעירוב העבר וההווה על ידי שימוש בפסטיש ובפרפראזה וכך מציב מודל אלטרנטיבי לשירה של בני דורו. דנל הוא מנושאי דברה של התנועה הגאה בפולין. הוא חי עם בן זוגו בזוגיות רבת שנים ולאחרונה נישא.

סימטריה

לפ. ט.

כָּל לַיְלָה אֲנַחְנוּ יִשְׁנִים רְחוֹק יוֹתֵר זֶה מִזֶּה.
אוֹתָהּ מִטָּה, אוֹתָם מִצָּעִים, אֲבָל יוֹתֵר וְיוֹתֵר רְחוֹק.
כְּמוֹ פֶּרֶחַ שֶׁהָאֲבִיקוֹ עֵטְלָפִים, מִדִּי עָרֵב הַמִּטָּה נִפְעֶרֶת וְאֲנַחְנוּ עַל עֵלְעָלִים
מִשְׁנֵי קִצּוֹת עָלֵי הַכּוֹתֶרֶת. יוֹתֵר וְיוֹתֵר רְחוֹק. אֲנַחְנוּ יִשְׁנִים זֶה מִזֶּה.
רְחוֹקִים מְכַדִּי לִגְעֵת יָד בְּיָד, כִּף רֶגֶל בְּכִף רֶגֶל –
מִהַגְדָּה שֶׁלָּהּ נִשְׁמַעַת שִׁירַת הַזֶּהְבָּנִים וְנִהַמַּת
חֲתוּלֵי בָר, מִזּוֹ שְׁלִי נִשְׁקָף טֶבֶלֶן וְלִרְגָעִים
חָמוּס שֶׁחֲצֵב לוֹ מִחֻלָּה בְּסִבָּה הַמִּצָּעִים.
הַגְדוֹת מִתְרַחֲקוֹת זֶה מִזֶּה. צְרִיחִים וּסְכָרִים עֲשׂוּיִים אֶבֶן,
נִמְלִים, גָּנִים, וְשִׁמְמָה מִתְפַּרֶּשֶׁת עַד קִצֵּה הָאֲפֶק.

אִישׁ אִישׁ בְּצַד הַלֵּילָה שָׁלוֹ. זֶהִים
בְּבִדְיוֹתֵנוּ וּבִשְׁתִּיקָתֵנוּ. רְחוּקִים מִכְּדֵי לְקַרֵּא זֶה לָזֶה,
רְחוּקִים מִכְּדֵי לַעֲמֹד עַל הַסֵּף וּלְשַׁמֵּעַ אֶת הַקְּרִיאָה.

סִיבֵי שְׂרִירִים שֶׁנִּפְרְקוּ. חֲרוּזִים שֶׁנִּפְרְמוּ.
קְרוֹבִים יוֹתֵר לְדִלְתוֹת וּלְחִלּוֹנוֹת מֵאֲשֶׁר זֶה לָזֶה. אֲנַחְנוּ יְשָׁנִים.

לודוֹ-וֹרְשָׁה, 8 בדצמבר, 2003

ערים רחוקות

לא. י.

כָּל הָעָרִים הָרְחוּקוֹת שֶׁבָּהֶן לֹא בִקְרָנוּ:
רִכְבוֹת מְטָרוֹ, מְרַפְסוֹת, שְׁמֹשׁוֹת, שׁוּקֵי עֵתִיקוֹת
וְאִיָּה בֵּית גְּבֵה, אֲכַסְדֶּרֶה מִכְחִילָה,
בְּפֶתַח סֶגֶן צָעִיר לֹבֵשׁ כִּפְפָה לְבָנָה
וּמִכָּה בַּפַּעַמּוֹן כָּל אֵימַת שֶׁנִּבְלַעַת אֲנִיָּה
בְּאוֹקִינֹס.

וְהַכֹּל נוֹתֵר כְּשֶׁהִיָּה.

הָעָרִים קוֹפְאוֹת, בְּלִי זִיעַ. מֵהַעֵץ לֹא נוֹשֵׁר שׁוֹם עֵלָה,
בְּשִׁמְשׁ הַמְּקָרִישָׁה – אוֹתָהּ אֲכַסְדֶּרֶה.
נֶעַר מוֹלִיךְ אוֹפֵנִים. כָּלֵב מוֹלִיךְ סוּמָא.
בְּמוֹנִיאוֹן – רוֹבֵנֶס מְדִרִיךְ מִמֶּתִיק דְּרָשָׁה חִלּוּלָה:
”הַצְבָּעוֹנִיּוֹת, הַקּוֹמְפוּזִיצִיָּה”, וְכֵן הֵלְאָה.
בְּאוֹלֶם שְׁלֵמָטָה – אֲמָנוֹת גּוֹתִית. עוֹד לְמִטָּה –
קֶרֶן מְטָרוֹ וּבּוֹ אִשָּׁה זְקֵנָה, כּוֹשִׁי, אוֹהֶדִי קְבוּצַת לְאֻצִּי
נֶעַ הַלּוֹךְ-חֲזוֹר בֵּין תַּחֲנָה א לְתַחֲנָה ב.

הָעָרִים מִתְמִידוֹת בְּקֶפְאוֹן – אֵף פַּעַם לֹא נִסַּע לְשָׁם
יַחַד. אֵף פַּעַם אֶל מוֹל הַמְּזִבַּח הַמְּפָרֶסֶם,
וְרֹמֶר, הַיִּכְלִי תַחֲנַת הָרִכְבָּת, לֹא נַעֲמַד. לְעַד
אֲפֻשְׁרִיּוֹת תְּלוּיּוֹת וְעוֹמְדוֹת. כְּמוֹ צְלוּפַח בּוֹהֵק
בְּמַעֲמָקֵי הָאוֹקִינֹס אוֹ חֵדֶר מֵאֲחוּרֵי דִלְתוֹת
סְגוּרוֹת, וּבּוֹ שְׁלֶחֶן, מְנוֹרָה, תְּמוֹנוֹת
מִכְרוֹת רַק מְסַפּוּרִים.

לַעַד תִּתְרַנֶּה כְּמוֹת שְׁהִיו,

כִּי לַעַד הֵן עֲלוֹמוֹת כְּמוֹ בִּבְקֶר הַהוּא,
כְּשֶׁתִּכְנְנוּ בְּלוֹנְדוֹן – דִּירָה,
סְטוּדִיו בְּרוֹמָא, בְּנִיּוֹ יוֹרֵק חֶפְשָׁה
בְּשִׁבְלִי, בְּשִׁבְלֶךְ – נְסִיעָה לְשׁוֹיִצְרִיה
וְלִשְׁנֵינוּ יַחַד, בְּבוֹא הַזְּמַן – קֶבֶר מִשְׁתַּף בּוֹנִצְיָה.
הַתִּפְכָּחְנוּ. אֲנִי יוֹשֵׁב לְבַדִּי בְּקֶרוֹן הָרִיק מֵאֲדָם,
וְשֵׁם הַיָּד מַחֲזִיקָה, עֲדִין, בְּפַעֲמוֹן הַמֶּרְדֵּם.

ורשה, 13 באוגוסט 2003

החלום

הַתְּרַגּוּל הַזֶּה, הַמַּתִּישׁ, מִדֵּי יוֹם מִדֵּי לַיְלָה,
בְּתַזְמוּר הַמִּדָּיק שֶׁל "לְהִיּוֹת בְּשָׁנִים",
וְכָל שְׁנוֹי בְּצִלֵּל הָרִי הוּא שְׁנוֹי מְכַרֶּיעַ,

לְהַקִּיץ בִּבְקֶר בְּזֶרְעֵי רְדוּמָה,
מֵרֵב מֵאֲמִץ לְשֹׁמֵר אֶת שְׁנֵתָהּ
הַתְּרַגּוּל הַמַּתִּישׁ הַזֶּה, מִדֵּי יוֹם מִדֵּי לַיְלָה:

בְּגִלּוֹחַ – קְרָמִים צְרֻפְתִּיִּים, קֶצֶף מְרַגֵּיעַ,
כְּדֵי לְהַנְעִים אֶת הַמַּגָּע, לְרַכֵּךְ אֶת שְׁרִיטַת הַלְחָיִים
כְּשֶׁמִּתְנַשְּׁקִים – כִּי גַם שְׁנוֹי כְּזֶה הוּא שְׁנוֹי מְכַרֶּיעַ

אֶת הַטְּכָנִיקָה לְשִׁכְלֵל בְּלִי הָרָף, כְּמוֹ לְטוֹשׁ אֶבֶן טוֹבָה,
שֶׁכֵּן כָּל לְהִט דֵּינוּ לְכַבּוֹת,
הַתְּרַגּוּל הַמַּתִּישׁ הַזֶּה, מִדֵּי יוֹם מִדֵּי לַיְלָה

בַּעַת הַרְפִּיּוֹן שְׁאַחֲרֵי – אֵיךְ בִּיד אֲמוּנָה לְקַרְקַע אֶת הָרִיב,
אֵיךְ לְשׁוֹוֹת לוֹ "נְעִימוֹת", אוֹ לְמַצֵּעַ
מְתִינּוֹת (שֶׁכֵּן שְׁנוֹי בְּטוֹן הוּא שְׁנוֹי מְכַרֶּיעַ,

בחירת המלים, תנועות הידיים). ללֵטף. להשריש
את מה שזה עתה נובט, עדין רק מקיץ
בשגרת התרגול המתיש, מדי יום מדי לילה.

וכל הזמן הזה הידיעה החותכת שמשהו מתחמץ,
מצטנן בלי הרף, מתפורר לבלי שוב.
התרגול המתיש הזה, מדי יום מדי לילה
כדי להותיר על פנו את מה שכבר אינו הוא.

ורשה, 9 ביוני – 10 ביולי 2005

אפשרויות

מה לעשות עם מי שמתארח בחלומותיך
לעתים יותר ויותר שכיחות, עד שנהיה השכיח שבאורחיהם? לחשש
מפני אותה שכיחות? מאותו פלוח
של שני קרומי עור מהדקים זה לזה

נעים חרש בנשימה שלוה? שכן אתה טובע.
הגלים ננעלים עליה. רטיבות פשטה באבק השרפה,
כל הגשרים נכבשו, כל הערים נצורות,

בדרכים צועדות בסך פלגות הצבא המנצח.
אתה ישן, והוא שט ונבלע בך, והוא כל פלו בתוכך,

עם הרסן שעל שניו, שעירות קבורות שוקיו
ירכיו הרפות. לחפש אלטרנטיבות?
או לקבל, לחבק, להכיל? לאטם בטיח?

אתה מתהפך לצד השני, אבל אתה נשאר,
למרות הידיעה שתמיד יצליחו איזה משפט או מלת יחס
להסתנן בערמה לא צפויה
בין "חיו חיים ארפים" לבין "חיו חיים מאשרים".

ברכבת ורשה-קרקוב-ורשה, 29 אוקטובר 2005